

0+

"Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
пуно Юмым уажыт" (Мф. 5:8).

ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 10-шо (54) №, 2017 ий октябрь

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш

СВЯЩЕННОМУЧЕНИК СЕРГИЙ СТРЕЛЬНИКОВЫМ ПАГАЛЕН ШАРНЕНА

Руш Православный Черкын Святейший Синодшо Святейший Патриарх Алексий II вуйлатымыж почеш 2005 ий 16 июлышто протоиерей Сергей Стрельниковым Россиясе святой Новомученик ден исповедник-влак ликыш пуртен. Марий епархийыште тудым чапландарыме чин 19 сентябрьыште Ежовысо Мироносицкий монастырьыште эртен. Тиде ийынак декабрьыште мощыным муынит. Тудо кызит Владыка Иоаннын служитлыме «Троеручице» храмыште аралалтеш.

Протоиерей Сергей Стрельников 1887 ий 7 октябрьыште Вятский губернийыш пурышо (кызит Марий Элын Оршанке кундемшытыже верланыше) Шулка селаште илыше диакон Александрын ешыштыже шочын. 1911 ийыште Вятский Духовный семинарийым тунем лектын да кок ий наре Яран уездые церковно-приходской школлаште пашам ыштен. Вара тудым диакон саныш пуртеныт, икмыняр жап гыч священниклан шогалтеныт да ты уездые Колянур селасе Михайло-Архангельский черкыш служитлаш колтеныт.

1916 ий тўналтыште батюшка Оршанке селасе Предтеченский черкыш куснен да тушто коло ий утла тыршен. Тыгак туныктымо паша дечат коранын огыл. Юмын Законом Бабинский, Видякинский, Оршанский земский да Оршанкысе кўшыл (тўналтыш) училищыште туныктен. Тыгак Миссионер обществын енге да Вятский епархийысе святитель Николай Чудотворец лўмеш Братствын енге лийын. Христиан туныктымашым шарымаште кумылын тыршен. Шкенжым шот дене кучымыжлан да сайын служитлымыжлан Преосвященнейший Никандр (Феноменов) набедренник да скуфья дене палемден. 1933 ийыште тудым протоиерей саныш шогалтеныт.

Умбакеже - 2-шо лаштыкыште.

Совет власть жапыште священник-влакым гражданский права деч посна коденит, кугу налог дене темденит. Сергей ачамат тўрлын шыгыремденит, но тудошке пашажым чытенак шуктен. Черкыжымат икмыняр гана петыраш тўченит, но батюшкан да прихожан-шамычын чот шогымыштлан кўра тудым 1936 ий марте петырен кертын огытыл. Тунам гына черкым шурно складаш савыренит.

Батюшка служитлым чарнен огыл, службам тудо мўнгыштў эртарен да черкым угыч почаш манын, подписым погаш благословитлен. Контрреволюционный пашам эртараман, арам титаклен, 1937 ий кенгежым Сергей ачам арестоватленит. Кок гана допросым эртаренит, но батюшка шкенжым титаканлан шотлен огыл.

1937 ий 8 августышто МАССР НКВД-н тройкыжо Сергей Стрельниковым лўен пушташ пунчалын. Ты шучко кўштымашым тудо кечынак шуктенит да ты жапыштак пуштмо моло ег дене пырля Йошкар-Ола деч тораште огыл верланыше Мендур шўгарлаш тоенит.

Сергий ачам ег-влак кызыт мартеат порын шарнат, вет тудо ег ойгым умылен моштышо да пеш чаманыше лийын. Неле да лўдыкшў паша дечат коранын огыл, тўшкан ыштыме пашаш але пожар йўрташ калык дене пырля каен. Шужен илыше-влаккан кинде дене полшен.

Сергий ача грамотым да политикым палыше ег лийын, сандене тунам элыште мо ышталтым ужын, шкенжын ончыкылык пўрымашыжымат пален. Шуко гана тышеч шылаш темленит гынат, тудо тыгай ой дене келшен огыл, шке пашажым ўнышын, но лўдде шуктен.

Священномученик Сергей Стрельниковым пагален шарныме кечым мемнан епархийыште кажне ийын 8 августышто палемдат. Тений тиде кечын Йошкар-Оласе Благовещенский кафедральный соборышто Юмын литургийым владыка Иоанн вўден. Священномученик Сергийын мощыж дене крестный ход Изи Какшан сер дене эртен. Святейший Патриарх

Алексий II памятникше воктене молебн лийын. Пайрем Православный рўдериште владыка Иоаннын самырык тукым дене вавшлиймашыж дене мучашлалтын.

Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоаннын благословитлым почеш Оршанкыште тиде кечын пайрем литургийым Яранский да Лузский епископ Паисий вўден. Тудо ончыч Оршанкысе педучилищым тунем пытарен, сандене ты кундемыш служитлаш толаш пиаллан шотла. Литургий деч вара черке йыр крестный ход лийын. Священномученик Сергийын Христослан чот ўшанле да чыла ўшаныше энган пример улмыжо нерген владыка Паисий тунуктен ойлен.

Святой Сергей лўмеш пайремыш икана Ростов-на-Дону олаште илыше уныкажым ўжыныт. Епархийын унагудыштыжо ошпонгым шолтымо пуш чот шарлен. Мо тыгай? А тиде святойын уныкаж ден пелашыже Марий Эл гыч понго сийым нангаяш ямдылат улмаш. Тыглай мутланен шинчыме годым ўдырамаш ик онайым ойлыш:

– Икмыняр ий ончыч мемнан эргына чот кумалаш тўнале. Мариемын илышыже бизнес дене кылдалтын, Юмылан ўшанымаш нерген мыят шагал паленам. Тунам ме черке деке эше лишемын огынал ыле да, эргына орадышкак каяш тўналын огыл дыр, манын веле шоненна. Пелашемын кочажым святой ликыш пуртым да тудын илыш корныжым пален налмеке веле умыленна: эргына ден кугезе кочаже коклаште пенгыде кыл улмаш. Тукымыштына улшо святой ег вет мемнан нергенат чыла пала. Ынде умылена: эргына черке деке тудын кумалмыже дене тыге шўманын.

Священномученик Сергей Стрельниковым пагален шарнаш тений кок амал лийын: 7 октябрьыште шочмыжлан 130 ий темеш, а 8 августышто – Пылпомыш Кугыжанышыш вончымыжлан 80 ий темын. Умыржым орланымаш дене мучашлыше святойнан кумалмыж дене Господь мемнамат пенгыдемдыже.

А.ЧЕМЕКОВА.

Покро пайремлан икымше лум

Шарналтем йоча жапем гыч ик татым. Мый тунам ала икымше, ала кокымшо классыште тунемынам. Юмо нерген нимом пален омыл, да кажне совет школьник семын шкемым атеистлан шотленам.

Ик кечын (а тиде 14 октябрыште лийын) туныктышына Анна Ивановна урокым тыгай мут дене тўнале: «Йоча-влак, таче православный-шамыч Покро пайремым пайремлат. Ойлат, пуйто тиде пайрем кечын икымше лум мландым леведеш. Чынжым гын, тиде чылажат - ондалымаш. Ончалза окнашке, могай сылне игече шога, кузе октябрь кече шокшын ырыкта. И те шкежат умыледа: лум вочмеш эше тора. Тиде чылажат мемнан коча-кованан йонылыш улмыштым ончыкта. Ме кызыт палена: ни могай Юмо уке».

Меат окнаш ончална. Чынжымак уремыште леве шыже игече озалана, яндар канде каваште ик пыл лапчыкат уке, кече моткоч сылнын волгалтара. Сандене мыланна туныктышын ойлымыжо пеш чынла чучо. Икымше урок умбакыже шуйныш. Но вот азап, урок пытымашеш уремыште пычкемышалте, шыде мардеж тарваныш, шыргыж ончышо кечат пыл шенгелан шыле, да вучыдымын тале лум лумаш тўнале, тыманмеш мландым левед шындыш. Туныктышына тыгай вашталтышым нигузе умылен ыш керт, но садак мыланна мыскылыме семын ойлаш тўчыш: «Илышыште тўрлыжат лиеш». А мый шоналтышым... Уке, ом шарне, мом тунам шоналтенам. Но тунамсе моткоч кугун куанен ормашем тачат шижам. А тиде татым мый шуко ий эртымеке, шкежат православный черкын христианинже лиймекем, шарналтенам. Тыгак паленам, Покро пайрем икымше лум дене нигузеат кылдалтын огыл, а Юмын Аван мемнам арален, левед ашнымыже дене кылдалтын.

**Александр ДВОРКИН.
Лидия АЛПАЕВА ямдылен.**

Ойжым колыштына

Кажне ийын черкыштына Юмын Аван «Грузинский» юмонаже лўмеш пайрем лиеш. Черкыш шуко ялла гыч калык погына. Тиде пайремыш кажне ийын Йошкар-Ола гыч владыка Иоанн толеш. Службым эртарымек, тудо священник-шамыч дене пырля Шарача ял гоч йоген эртыше ший вўдан памашым святитла.

Мемнан школымат ок мондо. Кажне ийын тушко вашка. Тунемше-влакым у тунемме ий дене саламлымек, 1-ше, 8-11-ше класслаште «Порылык» урокым эртара. Тунемше-влаклан туныктышо ден кугыен-влакым колышташ, икте-весым пагалаш, ваш-ваш полшаш тылана. Ме тиде кечым кажне ийын уло чон дене вучена. Владыка Иоаннын сугыньжым школыштына тунемше ўдыр-рвезе-влак шукташак тыршена.

**Максим МАРКИН, 7-ше «Б» класс.
Волжский район, Шарача школ.**

Айык илыш-йўла верч!

13 сентябрьште Оршанке посёлкышто Айык илыш-йўлам кучымо кечылан пөлеклалтше фестиваль лийын. Тудым посёлкысо Иоанн Предтечин Шочмыжо лүмеш черке пелен пашам ыштыше Сербский патриарх Павел лүмеш айык илыш-йўлам кучышо-влакын ушемышт эртарен.

Пайрем Юмын Аван «Йўын пытарыдыме чаше» иконыжлан молебным служитлыме дене тўналын. Черкыште кугыен-влак дене пырля Оршанкысе кыдалаш школын тунемшыже да верысе шуко профилян колледжын студентше-влак лийыныт. Службо деч вара, Иоанн Крестительын юмонажым кучен, крестный ходыш лектыныт, посёлко мучко эртенит, аракам ужалыше кажне кевыт воктен чарненыт. Посёлкысо храмын настоятельже протоиерей Димитрий Вылекжанин тўжвалнат, кўргыштат святой вўдым шыжыктен.

Храмыш пўртылмеке, тудо аракан энгекым ыштымыже, ойгым кондымыж нерген самырык тукумлан чонышкыштак шуктен ойлен. Шкаланат йўаш огыл, да арака дене танлалтше лишыл ең верч чот кумалаш сугыньлен.

Фестиваль храм воктенак верланыше площадкыште шуйнен. Оршанке муниципальный образованийым да районысо депутат-влак Погынымашым вуйлатыше А.Л.Плотников, ветеран-влак ушемын председателыже И.Н.Смирнова, тўвыра, физический культура да спорт пўлкам вуйлатыше Е.А.Токарева таза илыш-йўлам

кучымын пайдаже нерген ойленыт. Аракан зиянже нерген самырык-влак коклаште умылтарымаш пашам нангайымыштлан черкылан, поснак Димитрий ачалан тауштен ойленыт.

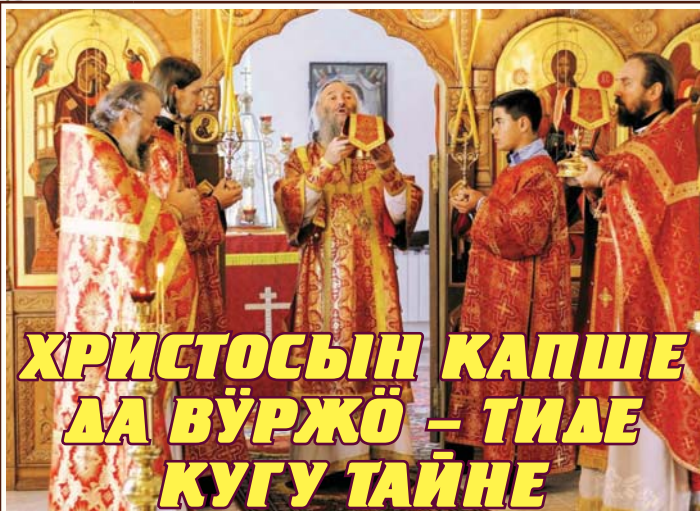
Тиддеч вара велосипедист-влак, «Мый айык илыш-йўлам ойырен налам!» манын онеш возыман майкым чиен, посёлко мучко кудалышт савырненыт. Велопробегыш школьникшат, студентшат, кугыенжат ушненыт. Тўвыра пўлкан пашаенже-влак тўрлў конкурсым эртареныт. Иоча-влак аракам йўмў ваштареш виктаралтше сўрет-влакым пор дене асфальтеш сўретленыт. «Спортсмены» ден «Фруктовый сад» команде-влак спорт тагасымашыште вийыштым тергеныт: кандырам шупшыныт, кирам нўлтенит, йолеш мешакым чиен тагасеныт... Кок командыжат пеш виян лийын, сандене Димитрий ача когыляныштат изирак пўлекым кучыктен.

Умбакеже фестиваль Тўвыра да канымерўдерыш куснен. Саламлыме мутым Йошкар-Ола гыч мийыше уна-влак ойленыт. Юмын Аван «Йўын пытарыдыме чаше» иконыжо лүмеш айык илыш-йўлам кучышо-влакын епархийысе ушемыштым вуйлатыше А.А.Кардаков, Воскресенский соборын клирикше иерей Андрей Кочаков эртарыме мероприятийым кўкшын акленыт да храмлан преподобный Моисей Муринын юмонажым пўлекленыт.

Вара залыш погынышо-влак сылне концертым онченыт. Пайремым Димитрий ача, районысо молодёжный парламентым вуйлатыше Екатерина Старыгина, райрўдў эмлымверын наркологий пўлкаштыже тыршыше соцпашаен Артур Каргаев иктешлен мучашленыт. Эн пытартышлан пеш мотор салют лийын: кавашке шуко тўрлў шарик-влак нўлталтыныт.

Фестивальым эртарыше-влак калыкым шокшо чай да когыльо дене сийлаш йўным пуымыжлан районысо райпо вуйлатыше Д.П.Ивановлан, крестный ходлан да велопробеглан корным ыштымыштлан ГИБДД пашаен-влаккан кугу таум ойлат.

Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийын пресс-службыжо.

ХРИСТОСЫН КАПШЕ ДА ВҮРЖӨ – ТИДЕ КУГУ ТАЙНЕ

Христиан ұшанымаште Христосын Капше да Вүржө нерген умылымаш – тиде эн кугу тайне. Тидын нерген Господь Иисус Христос Шке ойлен: «Мый Пылпомыш гыч волышо илыше кинде улам. Кө тиде киндым кочкеш, курым-курымеш ила. Мыйын пуышаш киндем – мыйын Капем, Мый тудым тўнян илышыж верч пуэм. Чынак, чынак тыланда ойлем: Айдеме Эргын Капшым огыда коч да Вүржым огыда йў гын, тендан илышда ок лий. Кө Мыйын Капем кочкеш да Мыйын Вүрем йўэш, тудын курымашлык илышыже уло, да пытартыш кечын Мый тудым ылыжтем» (Ин. 6,51,53-54).

Христосын нине мутшо-влак пеш өрыктарыше улыт. Тудым колыштшо южо тунемшыжат ойленят: «Могай чыташ лийдыме шомак-влак! Кө тидым колышт кертеш?» Тиде жапгыч шукушт Иисус почеш кошттым чарненят. Меат ынде шке Утарышына деч корангына мо?! Але тиде кугу тайным мучаш сарте умылаш тыршаш тўналына? Уке! Ме йоча семын ўнышымына. Тидым ыштен кертына гын, кинде ден йошкар аракан Христосын Капше ден Вүрышкыжө савырнымылан чот ўшанымынам пенгыдемдена.

Евхаристий таинством Господь Иисус Христос Шке негызлен коден. Сионысо пörтыш кастене шолып погынымо годым Тудо, киндым налын, благословитлен, Шке Ачажлан таум ыштен кумалын, вара киндым тодылын, Шке апостолжо-влаклан пуэн да ойлен: «Налза, кочса: тиде Мыйын Капем». Вара чашым налын, тауштен пелештен, нунылан пуэн да каласен: «Тышечын чыланат йўза. Тиде – языкштым кудалташ манын, шуко ен верч йоктарыме Мыйын У Сугын Вүрем» (Мф.26,26-28).

Тудо, Юмын Эрге, Шкенжым илыше кинде да илышын киндыже улам манын лўмда. А могай илышын? Конешне, мландымбалне кап дене илашлан шыдан але уржа кинде күлеш, а илыше кинде айдемылан курым-курымаш духовный илышлан күлеш. Да, курымаш илышлан күлшө кинде – тиде Христосын Капше да Вүржө.

Шолып погынымо кастене Христос святитлыме кинде ден йошкар аракам пуэн да каласен: «Тиде Мыйын Капем да Вүрем». Христосын чыла шомакше семынак нине өрыктарыше мутшымат ме шўмышкына кугу ўшан дене налына.

Святитель ЛУКА (ВОЙНО-ЯСЕНЕЦКИЙ).

ЧЕРКАН АРЫН СЕЛАЛАН ВУЙНАМ САВЕНА

Арын села дене мемнан илышна чак кылдалтын: акам ден кок изам тыште лу классым тунем пытаренят, пелашемат кыдалаш шинчымаш нерген аттестатом Арын школышто налын. Историй гыч палена, Арыныште Сергей Чавайн, Николай Мухин гай палыме да пагалыме шуко ен пашам ыштен.

Поро, пашаче, чолга ен-влак Арын велыште лийыныт, улыт кызытат. Нунын кокла гыч Арын Чодыраял гыч Васильевмыт еш. Олимпиада Алексеевна изирак йоча-влакым туныкта, Юрий Васильевич – соцпашаен. Але Чавайнур гыч Люся ден Олег Петровмытым налаш. Коктынат С.Чавайнын тоштерыштыже тыршат. Тыгай еш-влак сурт сомылкамат ыштен шуктат, уныка-влакымат ончат, родо-тукымымат кумылын вашлийыт. Илыш неле гынат, огыт өпкелалт, вуйым күшнө кучат.

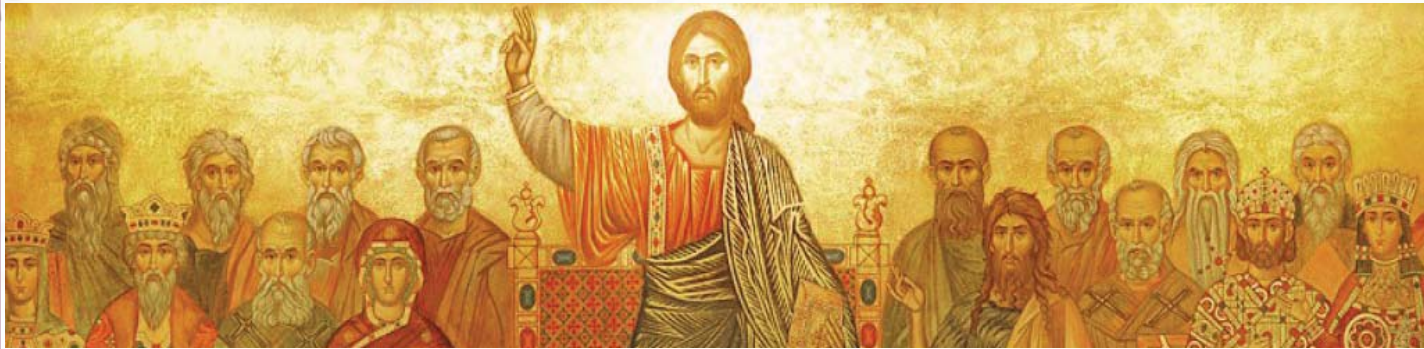
Шонем, тидланже Арын селасе Иисус Христос Шочмо лўмеш черкат вий-куатым пуэн шога. Мый Чавайнурыш Арын села гоч мыняр гана каенам, а ик ганат черкыш пурен омыл. Тиде гана пелашем дене коктын ончыч Кўчыкэгерыш, вара Чавайнурыш тарванышна. Чавайнурыш корно Арын села гоч эрта. Пелашемын тукум шўжарже Лиля Алексеевна Ятманова трапезныйыште кочкаш шолта. Мемнам кочкаш пагален ўжө. Пўтө жапылат, тамле понго шўрым пукшыш. Юмылан «тау» мутым ойлен, уремыш лекна.

Арын черке воктене машина-влак ятырак шогат, калыкат койыт. Юмын пörтыш пурышна. Ме тунемме ий тўналме деч ончыч икшывылан эртарыме молебеныш логалынна улмаш. Кажне храмын шкешотан тўсшө, шўм-чоным шокшын авалтымыже. Удырамаш-влакын лудмо Юмын мут мурыла йонга. Самырык-влак шукуын улыт, шке йочаштым конденят. Нуным ужын, чонлан куштылго лие, вет Юмын пагалыше ен шўмыштыжө порылыкым, ласкалыкым ашна.

Йоча-влакын ончыкылыкышт верч сортам чўктен кумална. Нунын черкыш корнышт умбакыжат такыртымак лийже. Таза, поро айдеме кушкышт. Корныштым тек Господь Юмына волгалтарен, виктарен шога.

Николай УНЖЕНИН.

Морко район.

Пылпомыш Кугыжанышын салтакше лийза!

Новосибирск кундемысе Бердск олаште служитлыше 90 ияш протоиерей Валентин Бирюковын «Мландымбалне милаш гына тунемына» книгаж гыч.

«Новосибирск кундемышкына пытармыш жапыште пеш шуко түрлө проповедник-влак толаш тўналыныт. Кажныже православный ўшаннам, юмоҗанам мыскылен кодаш тырша. Ик тыгай еҗ дене мыят вашлийынам. Храмышкына самырык пѳрѳен пурыш, мый декем лишеме, кидым пуэн саламлалте да тура йодын шындыш:

- Батюшка, каласыз, пожалуйста, молан те идол-влак кумал иледа?

- Лўметше вара кузе? – палынем.

- Геннадий.

- Ганнадий, мый пеш шонго улам, шинчамат раш огеш уж, каласе мылам: черке кѳргыштына кудо луыштыжо идолым ужыч?

Тудо Юмын Аван юмонажым парняж дене ончыктыш. Мыйын йыжыҗемат каен колтыш, кѳргемлан неле лие.

- Колышт-ян, Геннадий. Тыйын ават уло? – йодым.

- Уло.

- Мѳнгет мийымеке, аватын фотосўретшым кидышкет нал, тудлан ончыкто да каласе: «Авай, тебе тиде – идол!» Мом ават тылат вашешта?

Самырык еҗ шинчажым карен шогале.

- Ну, каласе, ават – идол?

«Проповедникет» чылтак ѳрын.

- Тый палет, кызыт кѳм «идол» маньыч? – умбакыже йодыштам.

- Палем, Юмын Авам. Тудо моло ўдырамаш гаяк, икшывыже шуко лийын...

Умбакеже сектант тўшкаштыже колмо тунаре кўлеш-оккўлым ойлен пытарыш, ѳраш гына кодаш.

- Тый, ужомат, кѳн тиде Аваже, от пале?

- Палем, Иисусын.

- Молан тугеже ске аватым «идол» манын

от керт, а Иисусын аважым вожылде «идол» манат? Тыге ойлымет дене чапландарыме Иисус Христосетым мыскылет! Умылет?

Ме туддене кужу жап мутланен шинчышна.

- Те ыресымат огыда нумалышт, - ойлем тудлан.

- Молан? Онтым ыреслаш кўлмѳ нерген нигушто возымо огыл. Иисус Христос ыресым нумалыштын огыл, те гына онешда сакален коштыда.

- Кузе нумалын огыл? Ыресым нумалмашлан тўналтышым Тудо пыштен. Тудо Голгоф курыкыш ыресым нумал кўзен, тиде ыресешак Тудым пудален шынденыт. Палет?

- Палем.

- А тый эше «нумалын огыл» манат. Тиде ыресеш Тудо колымашым сенен. Тидым жаплен, ме онгыштына ыресым нумалыштына. Ырес – тиде тушман ваштареш виктаралтше саркурал. Меат ырес полшымо дене осалым сенена, - тыге ойлышымат, «Ача, Эрге, Святой Шўлыш лўмеш» манын онгемым ыреслышым. Тидын годым сектантет тѳршталтен кынеле да куржаш тарваныш. «Ырес – тиде колымаш!» манын кычкыра.

- Тый ўмбакем ончал,

- почешыже мыят кычкырем, - ўмырем мучко онем ыреслен илем, изинек онгыштем ыресым нумалыштам, фронтыштат лийынам, туге гынат шонгем-мешкем иленам, колен омылыс. Кѳ тылат тыгай кўлдымашым ойлен?

- Мемнам тыге туныктат. - Чарналтен, мѳнгеш лишеме. А шкенжын уло кидше наколкан. Тувыр йымачынжат могырысо наколкыжо коеш. Лач тыгай-влакым сектант-влак кучат да шкаланышт келшышын туныктат. Шўм-чоныштым авалташ манын, йот элла гыч посылке дене налме тўрлѳ литературым яра пуэдат.

Иеговист-влакат тыгаяк шўлышан улыт. Нуно кеч шкеныштым христианинлан шотлат, но черкыш огыт кошт. Саде сектант семынак ырес деч лўдыт, «тиде – колымаш» маныт. Сектант-влак сатанан шонымашыжым калыклан шындалаш тѳчат. Нуно ырес ваштареш кучедалыт. Сандене ыресымат юмоҗамат мыланна аралыман. Пылпомыш Кугыжанышын салтакше лийман».

А.ЭМАНОВА ямдылен.

ИЛЫШ ГЫЧ ИСТОРИЙ

ТОЛЬКА-ТАНКИСТ

Тиде историйым мыланем кочам каласкален. Тудо ойлен: «Юмылан мый сарыште ик енлан көра ўшанаш тўналынам. Мемнан танкыште Псков кундемывсе Порхов ола гыч Толя лўман механик ыле. Тудын онгыштыжо эре той ырес кечен. Пеш шыма да эркынрак тарванылше йолташна кажне бой деч ончыч шкенжым ыреслен. Командирна, комсомолец Юра, тидым чытенак кертын огыл.

– Кушеч тый тыгай лектынат? Поп тукум улат мо? Кузе тыйым сарышкыже налыныт, вет тый мемнан ег отыл! – ойлен тудо.

– Мый Псков руш улам, кресаньык еш гыч. Юмылан ўшанаш ковам туныктен, Юмо тудлан тазалыкым пуыжо. А фронтыш шке кумылын толынам. Шкеат палет вет, православный ег-шамыч курымла годсек Шочмо элым ўшанлын араленыт, – Толя вашкыде вашмутым пуэн.

Икана ме окруженийыш логал кертына ыле. Тунам Юрий каласыш: «Немыч кидыш логалына гын, сдаватлалташ огыл, шкем шке пытараш! Тиде – приказ! Мемнан коклаште предатель лийшаш огыл!» Ме шып шогенна, ик Толя гына ваштареш пелештен:

– Мый шкемым шке пытарен ом керт, тидым Господь ок проститле. Предателят ом лий. Ме, Псковысо-шамыч, пенгыде улына.

Нылле нылымше ий тўналтыште ме Белоруссийыште ик станций воктен кредалынна. Станцийыште немыч-влакын боеприпасым нангайыше составше шоген. Мыланна тудым але руалтен налаш, але пытараш кўлын.

Йўлышў танк-шамычым ўрдыжеш коден, ончыко чыменна. Теве броняшкына снаряд логале, танк көргў йўлаш тўнале. Сусыргышо эн самырык рвезым, Володя, танк гыч ме

Толя дене шўдырен лукна, а тудо уже колен улмаш.

– Командир кушто? – кычкырал Толя.

Танкым тул леведын. Толя шкенжым ыреслыш да тушко тўрштыш. Юрам шўдырен лукто: тудо илыше лийын, но контузитлалтын да чот когарген. Юра нимом ужын кертын огыл, но кўртнў кочыртатымым тудо эн ончыч кольо.

– Поезд тарванен! Тышеч шылнешт! – кычкырал Юра.

Ме шижынат ышна шукто, кузе факел гай йўлышў танкна заводитлалте да ончыко тарваныш, немыч-шамычын составышкыже миен керылте. Поезд шогале, а снаряд-шамыч пудештме дене уло мланде сургалташ тўнале.

Толя, мыланна нимом каласыде, йўлышў танкым шкетын заводитлен да немыч составым таранитлен. А медсанбатыште Юра йоча гай магырен шортын:

– Колышт, вет тудлан шкенжым шке пытараш ок лий ыле! Юмыжо тудым проститла мо? Ынде мо лиеш?

Кок ий эртымеке, мый Псков кундемывсе изи гына Порхов олаш мийышым. Верывсе черкым муын, батюшкалан чыла каласкалышым. Тушто Толям да тудын коважым паленыт да шарненыт. Сарыш кайымыж деч ончыч тиде священникак Толям благословитлен колтен улмаш. Юмын кулжо Анатолийым, Шочмо эл да Православный вера верч шке илышыжым пуышым, батюшка тичмаш чин дене отпеватыш. Вет Господь Шкеак каласен: «Йолташ-влак верч илышым пуымо деч кугу йўратымаш иктынат уке». А Юмын мутшо эре чын!

Георгий ДРОЗДОВ.

ЧЫНЫМ МУАШ КӦ ЭШЕ ЎШАНЫМ ЙОМДАРЕН ОГЫЛ, ТУДЛАН ПӦЛЕКЛАЛТЕШ

Зоя Ольшевская Шернур район
Опынян ялыште шочын-кушкын.
Илышын йӧсыжым шкежат пала. Тиде
каласымыже шкенжын огыл. Руш
священник ПРОТОИЕРЕЙ АЛЕКСАНДР
ЗАХАРОВЫН каласымыже чонлан шерге,
адакше пеш кӱлеш жапыште мыланна
пуалтын.

ТАЙГА ЛӰМАН ПИЙ

Тайга лӱман пий тайгаш кудалын:
"Оза йомын. Полшем мый тудлан
Корным муаш, мӧнгӧ толаш.
Ала тудо ярнен, черланен кия,
Йӧсланен, чашкер дене арам кучедалын.
Тайга пеш кугу. Йомаш пеш лӱдмашан".

Кок кече да кок йӱд кочде-йӱде
Тайга тайга мучко кычалын шичде,
Ик ганат шогалде да йӧршеш каныде.
Вара гына, шерге пушым нерже шижмек,
Йӱкым луктын тӧрштен огыл ваштареш
Пӧръен дек, кудо пытартыш йӱкшым
Йомдарен огыл куанымыж дене тунам.
Тудо кыдал марте купышто пижын шоген.

Тыге шуко шоген, да ӱнарже пытен,
Шопке веле шкетак аралыше лийын,
Кудым тудо кучен шынден... тодылын...
Торешла кудалтен. Да пенгыдын кучен.
Тиде веле тудлан пуэн огыл
Купыш каяш да мучашым ужаш...
Шке пелашыж ден изи эргыже ушышто...
"Ит ондале гына мыйым тый, шопке, ынде!"

Пеш чот ярнен. Ӱнар огеш сите,
Ушыж дене умылен, но мом ыштет.
Пӱжвӱд шинчаш велеш. Йол – ватык...
"Уда ден ида ушто ынде Кондратым...", -
Орланыме дене вуйым ӱлык сакен...

Кенеташте куаныше ӱшанле пий йӱк!
Ончалын. "Мо мыланна ынде тиде куп?
Тайга! Мыйын чаманыме поро прием!..."
Шинчам кумыде, ваш онченит
Пий да тудо - кок ӱшанле йолташ,

Пуйто коктынат тора гыч толыныт,
Ваш йӧратен, куанен вашлийыныт.
Унарат кок пачаш ешаралтме гай лийын.
Пий озаже воктеке ынде толын шогалын
Да уло патырлыкым он гыч луктын, кыртмен
Шупшын - колымаш кид гыч утараш пижын.

Колымаш деч утлышт. Кузе вес семынже?
Каласышым ынде, могай пийын подвигже.

Весым ынде тыланда каласынем –
Лишыл еным йӧратыме нерген.

Илыме годым тайгашке кайыме семынак
Пыртат куштылго огыл, эше йӧсырак.
Тыштат уло куп, тыштат уло пижме вер,
Уло утаралташ йӧрышӧ изирак шопкер,
Кудо арален куча мемнам жаплан,
Купышто пижын шогалшым южгунам...

Да ынде, мый йодам: кузе тыгай йӧсыштӧ
Ме шкем кучена?

Шонена, уке кӧ энгекрыште,
Кӧ колен кертеш илыш тӱтаныште?
Пий семын ме ыштена ыле але уке?
Кунам энгекрыш логалыт лишыл егна,
Нунын нерген чылан мо ме тургыжланена?
Эреак мо содор полшаш вашкена?
Эреак мо нуным ойго гыч утараш тыршена?

Чыла годымак ямде улына мо полшаш,
Кунам мемнан йолташна йомеш?
Йӧра ыле, чыла годым гын!..

Шарналтышым мый кызыт школ илышем.
Школышто тунуктеныт, чыла алмашталтеш.
Кузе пӱртӱсыштӧ, тугак калык коклаште
Мо ышталтеш чыла сай лийшаш шотышто.
Лийын ала-кунам пагалыдымаш, пычкемыш...
Кызыт гын - кугу ошкылтыш дене ончыко
кайымаш...

Тиде каласыме чын. Да ом шылте:
Начарын ӱшанет тидлан южгунам.
Калык мемнан ушан, умылымаш пеш келге.
Но иктым ом умыло мый нигузе:
Молан ты тӱняште тынар тунемше коклаште
Улыт ен-влак эсогыл пий деч шӱкшӧ?

Колышо ен верч илыше-влак
псалтирьым лудшаш улыт,
маньт. Молан?

И.СМИРНОВ.
Йошкар-Ола.

Йодыш- вашмут

Колышо енын колоткаже воктене Черке ожнысекак Святой Возымашын моло книгажым огыл, а псалом-влакым лудаш кўшта. Амал да кўлешлык деч посна огыл тиде негызлалтын. Псалтирь мемнан чоннан түрлө шижмашыжым почын ончыкта, түрлө куаннам да ойгынам палдара, ойгырышо шўмышкына лыпланымашым пурта. Вет лишыл енын колымыжо ятыр неле шонымашым да келге шижмашым тарвата! Псалтирьым лудмына дене ме тудын верч Господьым сөрвалена да шке ойгынам луштарена.

Акафистым, түрлө молитвам
ксерокопийым ыштен луктын лудаш
лиеш мо? Але черкыште налме
книгамак веле лудман?

Ольга.
Советский район.

- Молитвам, акафистым Интернетесе православный сайт але Патриархын, митрополитын благословитлыме книгалашт гыч веле ксероксым ыштен налаш лиеш. Но ушештарем: лудын ситарымеке, нуным шўкшакыш луктын кудалташ огеш лий. Черкыш намиен пуэда гын, сайрак лиеш.

Переводческая комиссия
Йошкар-Олинской епархии.
г. Йошкар-Ола,
ул. Вознесенская, д. 81,
каб. 224.

Индекс книги 424002

ЧЫН ЙОЛТАШ

Ик кевыт пашаен омсашыже кагаз лаштыкеш «Пырысиге-влакым ужалем» манын возен сакен. Ты увер верысе йоча-влак коклаште пеш писын шарлыш да шуко жапат ыш эрте, кевытыш изи эрге пурен, шогале. Саламлалтмек, тудо ырырак акым йодо.

- Пырысиге-влак кумшүдө гыч вичшүдө тенгем шогат,
- вашештыш ужалыше пörьен. Келгын шўлалтен, рвезе кўсенже гыч окса калтам лукто да тыгыде окса-влакым шотлаш пиже.

- Мыйын кызыт 20 тенге гына уло, - шўлыкын пелештыш тудо да вожлымжым сенен, «Кеч изишлан нуным ончалаш лиеш мо» манын аптыраненрак йодо.

Кевыт пашаен шыргыжалын, коробка гыч пырысиге-влакым лукто. А нуныжо чара верыш лекмыштлан куанен, кок велкыла кудал кайышт. Но ик пырысиге ала-молан шенгел йолжым эркынак шупшкеден гына почешышт тарваныш, молышт деч койынак вараш кодо.

- А тиде изиже мо лийын? - йодо эрге.
- Тудо тыгаяк шочын. Ветеринар «Тудым тōрлаташ огеш лий, тыгаяк кодеш» манын каласыш.

Тидым колын, изи рвезе тургыжланен колтыш.

- Лачак тудым мый налнем.

- Тый мо, мыскарам ыштет? Молан

тылат тиде чолакше? Мом тудын дене ышташ тўналат... А такшым, тыгай поро чонан улат гын, ярат налын кертат, мый тудым тылат так пуэм.

Тидым колын, рвезын шўргывылышыжат вашталт кайыш.

- Уке, мый тудым яра ом нал. Тиде пырысиге молышт дене тōр акым шога. Мый тудым шке акше дене налаш оксам кондем, - кугыен семын пенгыдын пелештыш тудо.

Изи рвезын тыгай шомакше ужалыше енын чонжым тарватыш.

- Эргом, тый вет але чылажым от умыло. Тиде изи чолак янлык нигунамат моло пырысиге семын кудалышташ, модаш, тōрштылаш ок тўнал.

Тидым колын, рвезе шола йолысо йолаш шынарашыжым пўтыралын, кўшкō нōлтале. Кевыт пашаенгын шинчашкыже изи эргын кагырген кушшо йолжо йыр кўртнō онго-влакым пенгыдемден шындыме койылалтыш...

Вуйжым нōлталын, ньога чытырналтше йўкшō дене пелештыш:

- Мыят нигунам куржталаш, модаш ом тўнал. Тиде пырысигын йōсланымыжым пеш умyleм. Сандене тудлан шкеж гаяк йолташ кўлеш, чын йолташ.

Пōрьенгын логарышкыже кукшо комыля тольо. Шинчавўд тыманмеш уло ончалтышыжым темыш. Изиш лыпланымек, каласыш:

- Эргом, мый Юмым сōрвалаш тўналам... Тек чыла пырысиге-влакын тый гаяк шокшо шўман, ура чонан озашт лиеш...

- Туныкмен каласыме шомак -

Тиде историй шукерте ожно Голландийыште лийын. Корабльым чонаш тўналаш негыз пырня кўлын. Тудым кычалаш кок мастар ег каен. Ордыжлу гай кок велыш лектын шогышо ужаш-влакым кучен кертше пундашысе пырня эн чапле да ўшанле лийшаш улмаш.

– Теве пеш сай пырня, – каласен иктыже.

А весыже чыла велымат тўслен ончен да изи шукш рожым муын.

– Корабль чонаш тиде пырня ок йөрө. Теве шукш рожым ужат, тугеже көргыштө шукш еш пошен. Нуно вет пеш вашке шарлат, – ойлен тудо.

– Айда ойлыштат, тиде кугу чапле пырнялан тыгай изи шукш могай осалым ыштен кертеш? Тидымак налына, весе тыгай уке, – ўчашен иктыже.

Кокымшо пөрѐен умылтараш тыршен, но йолташыже шкенжынымак тўен, сандене тиде пырнямак налыныт.

Чонымо у корабль пеш куштылго да сылне лийын, ни могай тўтан тудым сенен кертын огыл. Теныз серыш лишеммыж годым але порт гыч тарванен кайымыж годым тудым чыланат йоратен онченыт.

Тыге икмыняр ий эртен. Но ик мотор кечын, кунам ни мардеж, ни толкын лийын огыл, саде

корабль вўд йымаке волен каен. Чыланат чот ўрыныт. Вет тўжвач ончымаште чылажат сай лийын! Водолаз-влак вўд йымаке тергаш воленыт да корабль пундашым шукш кочкын пытарымым ужыныт. Икмыняр ий жапыште изи шукш еш чот тўлен да чапле пырням шокте гайым ыштен.

Чон денат тыгак. Осал койыш-шоктышын изи шукшыжо тушко пура гын, тудым жапыштыже пытараш тыршыман. Уке гын, тиде изи шукш чот кушкеш да уло чоным пытарен кертеш.

ТАЗАЛЫКЫМ АРАЛЕНА

КОВЫШТА – ЭМЛЫЗЕ

Ковышта – чылалан палыме пакчасаска. Капкыллан пайдам кондымыжым пален, тудым акрет годсо Грецийыште лўмын куштеныт. Ковышташте В, U, C тўшкеш пурышо ятыр витамин, макро- ден микроэлемент-влак улыт. Эн чот калий, кальций, магний, фосфор, фтор, марганец шуко.

Ковыштам пунчалын, сокшым йўаш пайдале. Тудо шондогалтан, пагарын, шолоран пашаштым куштылемда, капкыл гыч холестериным, моло шлакым луктеш. Кокырым чара, шўлышгорным почеш.

Ик стакан сокым тынарак шолтымо леве вўд дене варыман да кочмо деч ончыч 20-30 минут ончыч йўман.

Шўм черан-влаклан ковыштам кочман, тудо вўргорным эрыкта, атеросклероз виянмым чара.

Ковышта уто нелыт деч утлаш, капкылым куштылемдаш полша.

Свежа ковышта лышташым корштымо верыш компресс семын кылдаш лиеш. Тушко мўйым йыгаш гын, эмлыме вийже ешарлтеш.

ЭМЛАЛТМЕ ДЕЧ ОНЧЫЧ ВРАЧ ДЕНЕ КАНАШЕН НАЛЗА.

КОВЫШТА ДЕН ОЛМА

Кўлыт: ковышта, кешыр (1 кг ковышталан 50-80 гр, утларак пыштет гын, ковыштан тамже вашталтеш), шинчал (1 кг ковышталан 15-20 гр), ужар олма, эмалироватлыме, янда але пу ате.

Кешырым шолдыра тёркеш нўжыман, олмам пелыгыч пўчкедыман, көргыжым лукман. Ковыштам шолдыранрак падыштыман, тыге тамже утларак сайын аралалтеш. Ковыштам, кешырым шинчал дене пырля варыман. 5-10 сантиметр кўкшытым атыш шарыман, вўд лекмеш шурыман, ўмбакеже олмам радам дене пыштыман, ате теммеш тыге ыштыман. Ковыштам пызырыктыман, тидлан тарелкам пышташ лиеш, да ўмбакеже вўдан атым але иктаж нелытым шындыман. А ковышта атым подносыш але кугурак кўмыжыш верандыман, уке гын шуаш тўналше ковышта вўд кўварыш йоген лектеш. Ковышта вўд шонешталтым чарнен гын, ковышта сайын шушалан шотлалтеш. Тыгай йон дене шинчалтыме олмат пеш тамле лиеш.

ОКТЯБРЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Пүтö

Пеш пенгыде пүтö

Пайрем кече

2 – Смоленскысе благоверный князь Феодорын да тудын Давид ден Константин эргыже-влакын кечышт.

3 – Чот орланыше Евстафий Плакидан кечыже.

Господь мемнам туныкта: «Тендан вуйысо уп пырчыдамат чыла шотлымо» (Мф. 10,30). Тиде мут Юмын мемнан верч тургыжланымыжым ончыкта. Пүрышö кажне еным тудлан гына ямдылыме корно дене нангая.

Южгунам куштылго, а жапын-жапын чыташ лийдыме неле вашлиялтеш. Но илышыште чыла пуалттым өпкелыде чытен лектына гын, курымашлык куаныш шуына. Кугун орланыше Евстафий Плакидан илыш корныжым пален налмеке, умылена: шуко ий дене йöсланыме, кугу орлык гоч Юмо Шке ойырен налмыжым пылпомышысо куат-влакымат öрыктарыше чапыш конда. «Эй Юмо, пашат мыняре күкшö, Тыйын шонымет пеш келге!» (Псалом 91,6).

4 – Святитель Димитрий Ростовскийын кечыже.

5 – Иона пророкын кечыже.

6 – Москван святительже Иннокентийын кечыже.

7 – Икымше орланыше, апостол-влак дене тöр улшо Феклан кечыже.

Пеш мотор поро ўдыр Фекла кугун пагалыме еш гыч лийын. Юмын

Кугыжаныш нерген апостол Павелын каласкалымыжым колмеке, Христосым да Тудын туныктымыжым уло кумылын йöратен шынден. Мландымбалысе поян качыжым коден, курымашлык илыш верч шке ўдыр нарашталыкшым аралаш манын, ир мландыш илаш каен. Тыгай корным ойырен налмыжлан тудым тулеш йöлалтеныт, ир янлыклан кочкаш пуэныт, кишке дене темыме келге вынемыш шуэныт. Чыла вер гычат Юмо тудым илышым луктын. Ўдыр яндарлыклан ны тул, ны сут янлык, ны аяр кишке энгекым ыштен огыт керт, а вуйыштым айдеме гай сават. Чон да кап яндарлыкын акше пеш кугу. А тиде тўня ты яндарлык ваштареш чот кредалеш. Апостол-влак дене тöр улшо Феклан кумалмыже дене, Юмо, мемнам яндареште да пенгыдемде.

8 – Преподобный Сергей Радонежскийын кечыже.

9 – Апостол да евангелист Иоанн Богословын кечыже. Святитель Тихонин, Москван да уло Российын патриархшын, кечыже.

14 – Юмын Шочыктышо Эн Святой Аван Леведмыже лўмеш пайрем. Кокшайск посёлкысо да Алексеевский, Марисола, Упша, Чкарино, Эмеково, Чодраяр селаласе черке-влакын престольный пайремышт.

Южышт Юмын Авам огыт жапле. Священный Возымаштат Тудын нерген шагал ойлымо маныт. Шке Эргыж семынак Тудын Шкенжым ўлыкö шындымыжын келгытшым огыт умыло. Уло шонымашыже, уло шўмжö дене Тудо Эргыж дене ушнен, Эргыжын илышыже пўтынек Тудын илышыже лийын. Тидым умылен, Утарышын илышыже нерген ойлымо

годым ме тиде жапыштак Пылпомыш Царицын подвигылан вуйнам савышаш улына. Тиде подвигше – шкем изиэш пыштымаш але смирений маналтеш... Пайрем годым Юмын Аван иконыжо ончылно кумалына гын, мемнан ончылно Пылпомыш Царице Шке чапше дене шога. Сандене мыланна Тудын могай проста да ўнышö улмыжым умылаш неле. Но лач нинак Тудын чын тўсшö улыт. Тачат Тудо кугу ўнышылык дене Шке Эргыже ончылно чапше дене шога. Сандене полшышым йодшо еным, шужышо, йўмö шумо, ойган да черле-влакым – чылаштым колеш. Мемнан кумалмынамат колеш да Шке Эргыжын престолжо ончыко конда.

17 – Святитель-влак Гурий Казанский ден Варсонофий Тверскойын кечышт. Пöтьял-Азьял черкын пайремже.

18 – Москвасе святитель-влакын кечышт.

19 – Апостол Фоман кечыже.

22 – Тўнямбалысе шымше Погынышто лийше святой ача-влакым шарнымаш. Апостол Иаков Алфеевын кечыже.

23 – Оптинысе преподобный Амвросийын кечыже.

26 – Юмын Аван Иверский иконыжын кечыже.

28 – Димитриевский поминка. Святитель Афанасий исповедникын, Ковровын епископшын, кечыже.

30 – Марий кундемысе священномученик Анатолий Ивановскийын кечыже. Христос Шочмо лўмеш Пектубай селасе черкын пайремже.

31 – Апостол да евангелист Лукан кечыже.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК"

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 2.10.2017 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно Федеральному закону от 29.12.2010 г. №436-ФЗ

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, "Типография №1"

"Куба Принт" ГК ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.

Адресше: 424000, Йошкар-Ола, Эшкинин урем, 106, 106 пöлем.

Редакцийын да издательын адресше: 424000,

Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

тел.: (8 8362) 45-39-54. E-mail: marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: mari-eparhia.ru

Редакционный советым вуйлатыше:

протоиерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Д.Смирнов, А.Чемекова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт тўрлö лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

ШҮШПЫК

Шүшпыкым четлыкыш петыренят:
«Муралте-ян мыланна, изи шүшпык».
Мураш тўналын... да шып лийын,
Шыгырыште тудо мурен кертын огыл.

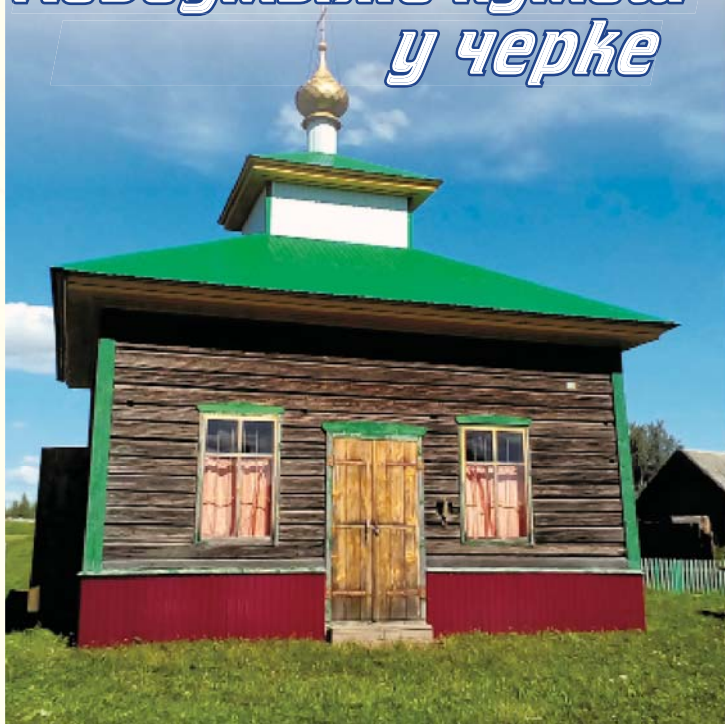
Йыр чылан кычкырлаш тўналыч:
«Молан кенета тый шып лийыч?!
Ончал-ян, тебе попугай
Ойгым палыде ила тыге сай,
Мом каласет – почешет каласа.
Рўдыжō уло мо – ок умыло,
Но вашкен почешет каласа,
Вет тидлан кōра мемнан дене ила,
Пукшат, йўктат, да шкежат чатка.
Тый денет вара тыгеак лиеш,
Муро гына, колат, мыланна муро...».
Лийын мурызылан пеш йокрок,
Пыкшерак лектын кōргō гыч вашмут:
«Эрык илыш уке гын, мурат уке».

Зоя ОЛЬШЕВСКАЯ кусарен.

Куанен чылымна

Юмын Аван Леведмыже лўмеш у черке

Параньга районысо Иштыра ялыште у черкым чонен шуктеныт. 17 августышто икымше гана Юмын литургий лийын. Тудым Николай Чудотворец лўмеш Косолапово черкын настоятельже Александр ача марла эртарен. Сылне чеве кечын ен-влак черкыш пайрем вургем дене толыныт. Сулыкым касарен, Пырчес подылшо ен ятырак лийын. Литургий пытымеке, вўдым святитлыме молебн эртен. Калыклан тиде службо моткоч келшен, вет нуно але марте Юмын шомакым шагал колыныт да эше шочмо йылме дене! Пайрем лўмеш верысе калык тугай сылне сийым ямдылен да тугай поро кумылым ончыктен, мыйын тушеч кайымежат шуын огыл!

Павел ГОРИНОВ.

